

Přínosy fondů EU v ORP Rumburk

Vzhledem k poloze ORP v periferním Šluknovském výběžku řešil region zvýšení obslužnosti, rozvoj infrastruktury a snižování sociálního vyloučení. Tyto potřeby se částečně dařilo adresovat prostřednictvím fondů EU, a to v sociálních službách (sociální bydlení, prevence kriminality, komunitní život) i vzdělávání (modernizace učeben, nákup vybavení). Potřeby ovšem v území přetrvávají i nadále. Důvodem nižší úspěšnosti jsou primárně nízké absorpční kapacity území, ale také odliv kvalifikovaných obyvatel a nízká atraktivita území pro potenciální investory.

CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

- ORP Rumburk je nejsevernějším obvodem v České republice, území zasahuje např. do Národního parku České Švýcarsko a CHKO Lužické hory. ORP se potýká se sociálními problémy či nízkou občanskou vybaveností (např. zdravotní péče). Příhraniční poloha způsobuje odliv pracovníků do Německa. V území chybí pracovní příležitosti, často i potřebné sociální služby. Čerpání města Rumburk bylo negativně ovlivněno nutností financovat místní nemocnici.

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Řešení sociálního vyloučení v odlehlých částech kraje: příklad ORP Rumburk

Na území ORP Rumburk byl realizován malý počet spíše menších projektů. Z vytyčených potřeb se nedařilo výrazně rozvíjet obslužnost území nebo řešit nejpálčivější témata spojená se sociální strukturou. To je dáno především komplexností problematiky spojené mimo jiné se sociální politikou na národní úrovni (nastavení sociálních dávek). Přesto se v území realizovala řada projektů s pozitivním dopadem na sociální integraci. Příkladem projektů jsou:

- Asistenti prevence kriminality:** projekty napomohly rozvoji komunikačních i sociálních kompetencí a zvýšení kvalifikace pro lepší uplatnění na trhu práce. Projekty dále snížily kriminalitu v obcích a motivovaly osoby z cílové skupiny k integraci do společnosti.
- Podpora komunitní práce:** projekty podpořily poradenství pro cílové osoby (pracovní, kariérové, finanční), vytvoření pracovních míst a zapojení veřejnosti.
- Sociální bydlení:** prostřednictvím projektů došlo k vytvoření kontaktního místa pro bydlení, zajištění tří desítek sociálních bytů v území a zajištění dluhového poradenství pro cílové osoby.
- Snižování zadlužení:** jeden z projektů podpořil snižování zadlužení občanů vůči obci, zapojeno bylo 150 občanů.

Role governance v efektivním využití fondů EU

- V kraji se nedařilo plně využít možností podpory fondů EU. Hlavním důvodem je nízká úroveň rozvoje infrastruktury a míra rozvoje podnikatelského a inovačního prostředí, dále pak především schopnost efektivně plánovat a řídit území. V tomto kontextu hraje roli politická stabilita a důvěra, schopnost generovat nápady a vize, schopnost připravovat projekty s předstihem, zajištění administrativní kapacity, zkušenost s fondy EU a podpora sdíleného leadershipu.
- Zvýšení absorpční kapacity území by napomohla především předvídatelnost dotačního prostředí (např. včasné vyhlašování výzev, komunikace podmínek výzev a zamezení jejich změn v průběhu vyhlášení), podpora žadatelů při psaní žádostí, rozvoj strategického myšlení starostů (mentoring, podpora vytváření vizí a strategických priorit např. prostřednictvím tvorby strategických dokumentů v obcích, které jimi nedisponují), zajištění kontinuity aktivit bez ohledu na politické vedení, či podpora přípravy projektů „do šuplíku“.

Využité metody

Desk research
Rozhovory (únor-květen 2023, 23 respondentů)
Dotazníkové šetření (únor-květen 2023, 65 respondentů)
Deskriptivní statistika
Pokročilé statistické metody (CIE, DID, regrese)

Výstup je součástí 5. fáze projektu **Výsledková evaluace – přínosy fondů EU na regionální úrovni**, zpracovatelem projektu je společnost **Ernst & Young, s.r.o.**

Datum zpracování 5. fáze: **01/2023 – 07/2023**

Data o čerpání fondů EU jsou platná k **31. 12. 2022**

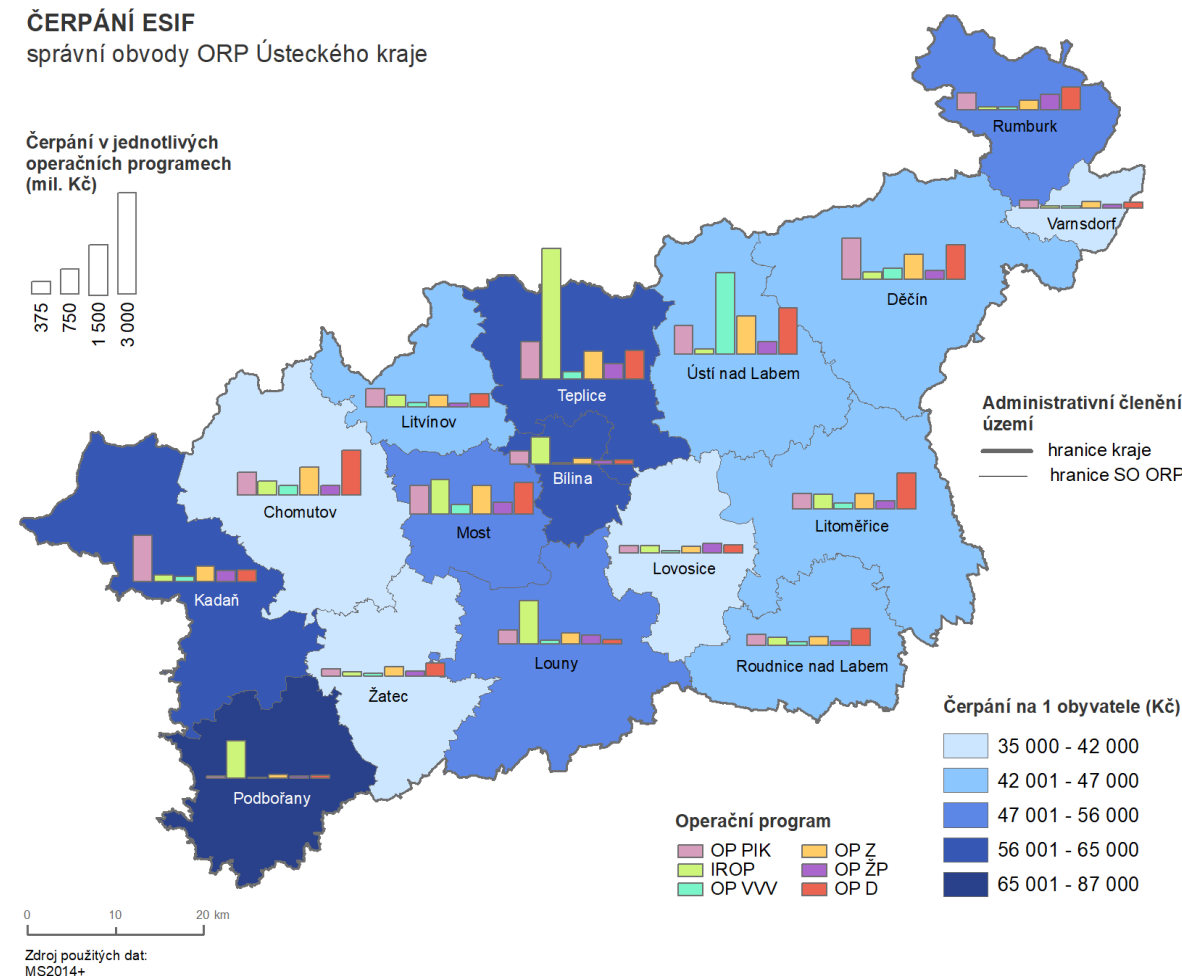
Více informací v **Knihovně evaluací (dotaceEU.cz)**

Využití fondů EU v Ústeckém KRAJI

Ústecký kraj byl v období 2014 – 2020 v absolutním vyjádření 6. největším příjemcem evropských fondů a vyčerpal celkem 42,4 mld. Kč. Ústecký kraj čerpal po přepočtu na obyvatele nejintenzivněji ze všech krajů v oblasti zaměstnanosti, čerpat se dařilo také v oblasti sociálního začleňování. Tyto dvě oblasti byly také jedny z hlavních priorit. Naopak se nedařilo podporovat výzkum a témata související s ochranou přírody a přechodem na nízkouhlíkové hospodářství.

ČERPÁNÍ ESIF správní obvody ORP Ústeckého kraje

Čerpání v jednotlivých operačních programech (mil. Kč)

NEJINTENZIVNĚJŠÍ ČERPÁNÍ BYLO ZAZNAMENÁNO V SO ORP PODBOŘANY, NAOPAK VARNSDORF VÝRAZNĚ ZAOSTÁVAL

- Absolutně bylo nejvíce čerpáno v SO ORP Teplice (6,5 mld. Kč a 15,5 % celkové alokace) a Ústí nad Labem (5,9 mld. Kč, 14 % celkové alokace), která jsou přirozenými centry regionu. Mapa vizualizuje intenzitu čerpání přepočtenou na počet obyvatel – ta byla nejvyšší v SO ORP Podbořany (87,9 tis. Kč na obyvatele), a to díky nadstandardnímu čerpání z IROP. Nejnižší intenzita čerpání z ESIF byla zaznamenána v SO ORP Varnsdorf (36,7 tis. Kč na obyvatele).

VĚTŠINA PROSTŘEDKŮ SMĚŘOVALA DO ROZVOJOVÝCH ÚZEMÍ, VE VŠECH TYPECH ÚZEMÍ SE DAŘILO PODPOROVAT ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ

- 68 % prostředků směřovalo do rozvojového typu území, 27 % do stabilizovaného a 5 % do periferního. Oblast zaměstnanosti (TC8) a sociálního začleňování (TC9) se dařilo podporovat napříč všemi typy území.
- Nejvíce prostředků bylo čerpáno z OP D (rozvoj dálniční a železniční sítě, výstavba dopravních terminálů), OP PIK (rozvoj infrastruktury, modernizace brownfieldů, snižování energetické náročnosti), IROP (rozvoj mobility, podpora kulturního dědictví, rozvoj infrastruktury sociálních a zdravotních služeb).

Přínosy fondů EU V ÚSTECKÉM KRAJI

Projekty napomohly snižování nezaměstnanosti a řešit problémy kraje v sociální oblasti. Dařilo se zvyšovat kvalitu vzdělávání infrastrukturními i „měkkými“ projekty. Výzkum a vývoj byl podporován, ovšem tížené efekty nejsou tak velké, a to především kvůli nerozvinuté výzkumné a podnikatelské infrastruktuře. Kraj měl k dispozici i podporu programu RE:START zacílenou na transformaci uhelných krajů a zvyšování absorpční kapacity, v rámci které využíval speciální výzvy pro uhelné kraje ČR.

195 bytů

podpořených bytů sociálního bydlení.
V celé České republice bylo podpořeno 1 074 bytů.

4 139 zdrojů

bylo adresováno opatřeními na snížení emisního zatížení.
Celorepublikový výsledek je opatření necelých 80 tisíc zdrojů.

198,2 tis. GJ/rok

energie ušetří podpořené subjekty.
Jedná se o ekvivalent celoroční spotřeby téměř 3 063 bytů.

387 organizací

kde se zvýšila kvalita výchovy, vzdělávání a proinkluzivnost.
Celkový počet podpořených organizací v ČR je přes 5 tisíc.

114 pracovníků

přibýlo díky fondům EU.
V ČR díky fondům EU přibýlo přes 1900 výzkumných pracovníků.

+ 10 724 tun

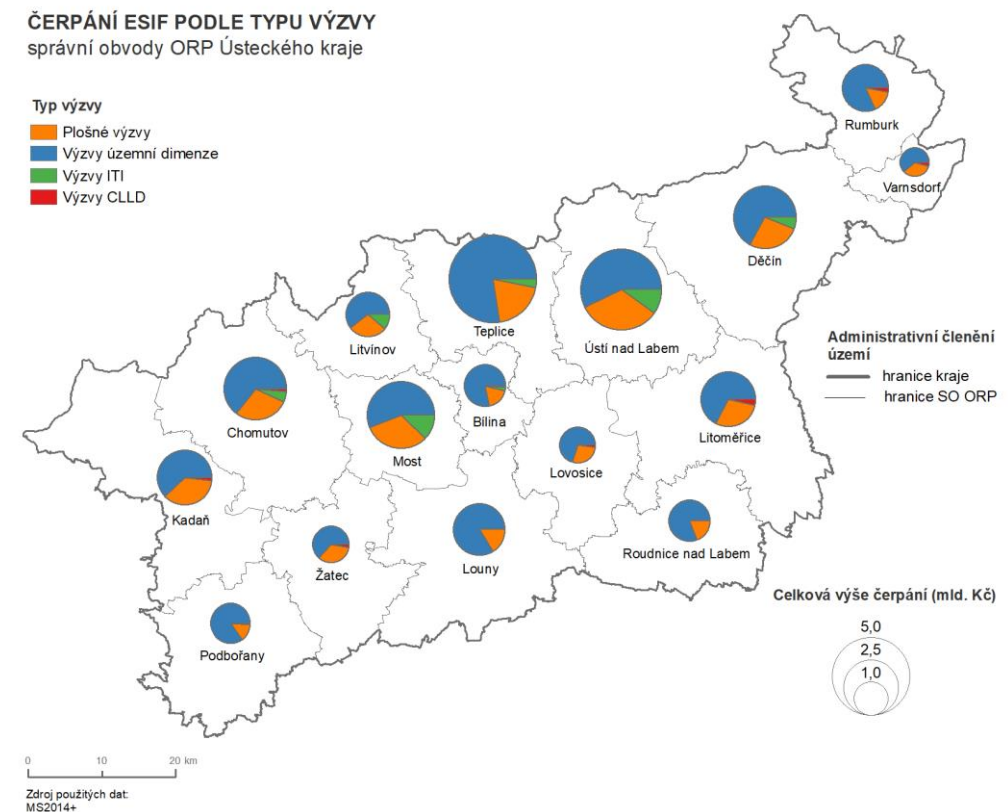
je hodnota nově vybudované kapacity pro předcházení vzniku komunálního odpadu.

Význam územní dimenze a integrovaných nástrojů

Prostředky z výzev se zohledněním územní dimenze přispěly k rozvoji vzdělávání a sociální oblasti. Podpořeno bylo také téma životního prostředí. ITI Ústecko-chomutovské aglomerace přispělo k rozvoji dopravy, hlavní přínos lze ovšem sledovat v sociální oblasti, kde přispěl nejen k řešení palčivých témat, ale také k nastarování spolupráce. MAS podpořily zlepšování image regionu i tvorbě místních partnerství. Přidanou hodnotu pro kraj představuje OPST a RESTART.

Výzvy s územní dimenzí cílily na rozvoj vzdělávání a dopravy

Přes výzvy s některou z forem územní dimenze bylo v Ústeckém kraji doposud čerpáno 31,69 mld. Kč, tj. 75,12 % všech prostředků čerpaných v kraji. Největší podíl prostředků směřoval do SO ORP Rumburk.

CLLD pomáhá ke zlepšování sociální oblasti a kvality vzdělávání

- Podpořené byly projekty v sociální oblasti (komunitní centra, sociální podniky, dětské tábory, sociální poradenství) a vzdělávání (modernizace odborných učeben, zvyšování kapacit). Projekty navýšily dostupnost služeb v hůře přístupných částech kraje jako je Šluknovský výběžek.
- Skrze CLLD byly realizovány také projekty revitalizace zeleně na veřejných prostranstvích. Finančně největším je projekt *Revitalizace zeleně v intravilánu, Město Dolní Poustevna*.
- Největší přínos CLLD je spatřován v rozvoji venkova a sociálního a lidského kapitálu. Regionální identita byla podpořena např. aktivitami pro mládež (OP VVV), na zlepšení image regionu odkazuje nová metodika Chytrý venkov.

Díky ITI Ústecko-chomutovské aglomeraci se buduje bezpečnější kraj

- Skrze ITI UCHA byly realizovány nejrůznější projekty, jednou z nich byla i oblast sociální. Ústecký kraj dlouhodobě bojuje se sociopatologickými jevy (nezaměstnanost, exekuce apod.). Rezonujícím krajským tématem je také bezpečnost. Projekty napomohly integraci osob (asistenti prevence kriminality), zajistit dostupnější bydlení a rozšiřovat nabídku služeb.
- Komplexním projektem je projekt *Nahoru* reagující na téma zadluženosti. V rámci něhož je poskytováno dluhové poradenství, psychologická pomoc, kurzy finanční gramotnosti, sociálně právní minimum, ale také edukativní kurzy pro širokou veřejnost.

Fondy EU přispěly k zlepšování zaměstnanosti, naopak se nedařilo rozvíjet krajskou silniční síť a sektor VaVal.

Rozvoj zaměstnanosti

V kraji rezonují témata spojená se sociálním vyloučením a řešením patologických jevů. Integrace byla podpořena například zvyšováním zaměstnanosti mladých (*Iniciativa podpory zaměstnanosti mládeže pro region NUTS 2 Severozápad v Ústeckém kraji*), či cílenou podporou vyloučených osob (*Můj cíl – práce*) zaměřený na obyvatele Chánova. Na podporu zaměstnanosti směřoval také projekt *Flexibilně do práce v Ústeckém kraji* zaměřující se na osoby po rodičovské dovolené a pečující o osobu závislou.

Rozvoj vzdělanosti

Díky ESIF se dařilo modernizovat odborné výukové prostory napříč krajem, což se pozitivně promítlo i do kapacit škol. Díky projektům došlo k rozvoji zdravotnických a technických oborů. Důležitou roli v oblasti vzdělávání také hrály Místní akční plány.

Rozvoj výzkumu a vývoje, inovací

V kraji mají dlouhodobou tradici velcí zaměstnavatelé, je zde malý podíl menších podnikatelů. Podnikatelské a inovační aktivity pomáhalo Inovační centrum Ústeckého kraje, např. prostřednictvím SMART Akcelerátoru. Projekty na provázanost mezi výzkumnou a aplikační sférou, či sdílení znalostí realizovala místní univerzita. Krajský inovační ekosystém je však stále v začátcích.

Rozvoj dopravy

Díky fondům EU se v kraji dařilo rozvíjet infrastrukturu. Mezi hlavní výsledky lze zařadit modernizaci a rozšíření silniční sítě (např. Dálnice D6 a D7), či modernizaci a zvýšení bezpečnosti v železniční dopravě.